

Meelis Friedenthal

Abracadabra

Magda oli professor Danuse lesk. Ta juuksed olid mustad nagu eebenipuu ja tema huuled olid punased kui veri. Ta läks ja korrutas omaette: „Ma ei teinud seda, ma ei teinud seda.“ Talle ei olnud endalegi päris selge, miks ta just nii ütles, miks ta üldse ütles, tal oli lihtsalt tunne, et peab, need sõnad tulid üle huulte, pobinal, robinal. Tuul puhus, kõik oli hall, pilved ujusid aeglaselt üle linna, suured nagu valaskalad Esimeses Moosese raamatus, vajutasid raskelt majade peale, libisesid üle kirikutornide, nii madalalt, et vaskplekist kuked seal otsas olid vaevalt näha. Magdal olid paksud riided seljas, mitu seelikut üksteise peal, et külma ligi ei tuleks. Kevad oli lasknud end pikalt oodata, ikka veel oli riibuti lund maas ja õhtuti läks ilm külmaks nagu nuga. Ta hoidis kahe käega salli ümber kaela, aga see ei tundunud sooja andvat, lihtsalt kriipis valget nahka, tema kingad libisesid kividel, kui ta kodu poole kiirustas, et seal maha istuda ja mõtteid koguda.

Tema olla nõid! Või nii oli professor Gezelius talle öelnud, muidugi mitte otse, kuidagi kaude, kahtlustades midagi, aga üsna selgelt oli aru saada. See ei olnud kerge süüdistus. See oli alusetu süüdistus. Maagia ei ole nõidus, tema ei nõidunud. Oo ei! Gezeliuse naine ise oli tema käest rohtu küsinud, tema oli lihtsalt rohu valmis teinud, ei midagi muud. Täpselt nii, nagu Danus oli õpetanud.

Magda läks kodu poole, ukse all istusid seitse üliõpilast, külmast ilmast hoolimata palja pea ja avatud kuubedega, ja jõid õlut.

„Danuse lesk,“ ütles üks ja tõusis püsti.

Magda vaatas talle otsa, poiss oli roosaka jume ja pehmete näojoontega, kuidagi lapselikult läbipaistva nahaga.

Johannes oli olnud nende majas kostil juba mitu aastat, tulnud siia väga kaugelt, kõndinud jalgsi läbi seitsme maa ja jõudnud lõpuks Liivimaale, sõja eest ära. Ta oli istunud Poolas katoliiklaste käes vangis, nad olid teda salakuulajaks pidanud, teda piinanud, tulise rauaga kõrvetanud, sõrmedelt küüned maha tõmmanud, lõpuks ikkagi minema lasknud. Johannes oli käed kaltsudesse mässinud nagu pidalitõbine ja kõndinud läbi Preisimaa. Talud olid tühjad, ukсед irvakil, purjus sõjasulased hulkusid ringi. Protestantide laagris rippusid suure tammepuu otsa poodud mehed, riietest paljaks kooritud, saapad jalast võetud, lahjade säärttega ja kollaka nahaga nagu kahekordselt keedetud kapsas. Šoti sõdurid istusid puu all ja viskasid nende riiete peale liisku, proovisid saapaid jalga ning sundisid Johannest neile kohtunikuks hakkama. Ta ei saanud nende keelest aru, pidi neile õigust mõistma, jaotama riided võrdselt, arvestama sõrmuse ja saapa omavahelist väärtust või muidu kihutatakse talle kuul kerre. Ta oli lahendanud ülesande nii, et kõik jäid rahule, oli saanud kaasa saapad, kuue, veini ja leiva ning jätkanud teed Tartu poole.

Danuse lesk oli tema lugusid kuulnud ja ei suutnud lakata imestamast selle üle, et Johannes oli ikka sama rõõmsa lapseliku näoga, nagu oleks ta äsja kodust ema ja pühapäevahommikuste kuklite juurest tulnud, sõda ja hädad oli temast üle libisenud nagu vesi hane seljast.

Teised üliõpilased ajasid end samuti püsti, kummardasid Magdale, nende silmad jälgisid teda ahnelt ja lugupidavalt. Nad olid vandunud truudust kõigepealt Danusele ja seejärel tema lesele, kuni surmani ja

ülelõõsumiseni. See ei olnud suusoojaks antud vanne, nad uskusid ja armastasid teda pööraselt, olid seda talle kordamööda kinnitamas käinud, muidugi mitte otsesõnu, vaid kaudselt, aga nii, et üsna selgelt oli aru saada. Tal ei olnud nende vastu mingeid tundeid, iga mees oli Danuse kõrval vaid vari. Danus oli siin majas kohal nagu õhk, nagu hingeõhk tema ja üliõpilaste kopsudes, tuul, mida sa ei näe ja mida sa ei tunne, enne kui see end liigutab, tõuseb tormiks ning võib puud ümber puhuda ja majadel katused pealt ära kiskuda. Selline oli Danus, tema mees, ei elus, ei surnud.

Magda lükkas selja sirgu, vaatas üliõpilastele otsa, nad ootasid tema sõna, nagu nad oleksid teenrid olnud, nagu nad oleksid paljaste pealagedega orjad.

„Kirjuta, Johannes,“ ütles ta. „Kirjuta, et maagia ei ole nõidus.“

Ta läks tuppa ja jäi peegli ette seisma. Ta oli kõige kaunim kogu linnas, ta oli üksi, tal hakkas raha otsa lõppema. Nad olid Danusega tulnud siia üle mere, ostnud endale Toomemäel kõrge torniga maja, ta oli sünnitanud tütre, Danus oli lapse ise vastu võtnud, ise rohtudega talle vannid teinud, ise oma käega nabanööri läbi lõiganud. Üliõpilased olid ümber voodi seisnud ja vaadanud, kuidas Magda oigab, kuidas ta punnis kõht tõmbleb, kuidas tal on näol punased laigud. Üliõpilased püüdsid pilke peita, tundsid ebamugavust. Temal oli ükskõik, need noored mehed seisid nagu kased tee ääres, nagu hakid puude otsas, kusagil teadvuse piiril, tegelikult nähtamatuna. Tema tundis ainult oma valutavat keha, jalge vahel pigistamist, nagu rebiks suur muna seestpoolt. Laps sündis, Danus tõstis tüdruku kätele, üliõpilased vaatasid väaksuvat peenikeste kätega punast olendit, nad ei uskunud, et sellisest kasvabki inimene. See nägi välja nagu keemikute homunkulus, krimpsus, nii vähe täiskasvanule sarnane.

„*Ecce homo*,“ ütles Danus.

Magda ajas end küünarnukkidele ja vaatas, kuidas hämaras toas seisab ta mees, laps käte peal, ja üliõpilased seisavad ringis seal ümber. Neil olid näod pühalikud nagu kirikus.

Danus astus tema juurde, pani lapse talle rindade vahele, see jäi sinna lamama nagu nott, Magda luges kokku lapse varbad ja sõrmed, neid oli õige arv. Ta kergitas lapse pead ja vaatas talle otsa, lapse silmad olid selged ja puhtad, mõlemas silmas oli vaid üks pupill, tal ei olnud saba. Ta ohkas kergendatult, ta oli sünnitanud inimese. Kõik need üheksa kuud oli Magda kartnud, et midagi läheb viltu.

„Jumal tänatud,“ ütles ta.

Magda kartis, sest tema ema oli nõid. Nõia lapsed sünnivad vigased, nõia lapselapsed sünnivad pooleldi inimeste, pooleldi loomadena. Tema ema oli viha täis ja see viha tõi õnnetust kõigile, kellele ta otsa vaatas. Tema ema pilk oli nagu tuli, ta sõna oli kibe nagu koirohi, ta ei halastanud ühelegi inimesele ega loomale, tal oli vasakus silmas kaks pupilli. Magda hing hõiskas, kui Danus talle kosja tuli, kui tal lubati abielluda ja kodust lahkuda. Nad olid kolinud nii kaugemale kui võimalik, ääremaale, sinna, kus lõppesid täpsed kaardid ja olid vaid suured tühjad alad. Kaartide servadesse oli joonistatud puid ja jõgesid, aga tegelikult olid seal sood ja rabad, seal kõndisid ringi karud ja talviti jooksid ree järele hundid. Talumehed seisid pikkade teravate odadega ree taga jalastel ja olid valmis hundile vastu nina andma. See oli Liivimaa, koht, mida rootslased nimetasid ateismi ja pimeduse riigiks ja mida Olaus Magnus oli kirjeldanud kui libahuntide maad.

Tuli amm, võttis oma jämedad rinnad välja ning Danuse ja Magda laps hakkas piima imema, hakkas kasvama. Danus läks mööda kitsast treppi kõrgesse pööningukambrisse ja ehitas sinna kerotakis-ahju ja tribikose – kolme peaga kotka, kelle kuues silmas hõõgus alati tuli ning mille nokkade vahelt tuli õöl ja päeval suitsu. See kotkas oli tehtud valgest savist, rauast munakujulise südamega, kuhu Danus pani platsenta, kuhu ta kogus rohtusid. Senikaua, kui laps oli olnud Magda kõhus, senikaua hoiti tuli ahju all põlemas. See tuba ei tohtinud kunagi tühjaks jääda, üliõpilased olid kogu aeg ahju suu juures, sõid seal, magasid seal, kontrollisid, et tuli ei oleks liiga kuum ega liiga väike.

Magda vaatas magavat last, kuulas, kuidas üliõpilased kõnnivad majas edasi-tagasi, kuidas Danus peab pööningul kõnesid. Teenijanna tuli Magda juurde, kammis tema pikki musti juukseid, aitas talle pidulikud riided selga, siniste kividega kaelakee kaela, nad riietasid lapse valgesse kleiti, Danus tuli trepist alla, magamatusest punetavate silmadega, justnagu purjus, nad läksid protsessioonis Jaani kirikusse. Professor Gezelius hakkas nende lapse ristiisaks, nad nimetasid ta Sophiaks.

Danus hoidis Sophiat kätel, Magda käes oli küünal, vaha tilkus sõrmedele ja põrandale, taht suitses. Professor Mancelius pidas Jaani kirikus ristimistalituse, pingiread olid rahvast täis, kõige ees istusid kohtunikud koos abikaasadega, siis professorid oma naistega, taga seisis üliõpilased ja muu rahvas ja kõik tegid vastastikku kingitusi. Danus kinkis Gezeliusele ja Manceliusele oma koera kutsikad, kes olid sündinud samal päeval kui Sophia. Gezelius kinkis Sophiale kullast värtna, et ta oleks hoolikas ja virk. Professor Menius kinkis Sophiale hõbedast sule, et muusad tuleksid ja valvaksid tema und. Professor Crellius kinkis auguga kivi, mille servale oli väga kunstipäraselt lõigatud rist. Lõpus laulsid kõik mürinal laulu „Kristus, me Issand, tuli Jordani äärde“ ja professorid tulid koos naistega Danuse majja pidusöögile.

Majas oli kaetud pikk laud, Magda hoolitses, et kellelgi külalistest igav ei hakkaks, nad rääkisid laste kasvatamisest ja humanistlikust haridusest üldiselt, Erasmuse juhtnööridest, Lutheri soovitustest ja Melanchthoni käsitlestest. Danus vabandas ja läks üles pööningule. Seal oli väga palav, üliõpilased istusid ahju ümber nagu koboldid, näod punaselt hõõgumas ja higist tilkumas, tõstsid kühvliga tuhka ämbrisse, toitsid kaseklotsidega tuld.

„*Hic labor, illic quies,*“ ütles Danus ja võttis särgi seljast.

Magda tuli ja vaatas ukse vahelt, Danus ja üliõpilased küpsetasid seal rauast muna nagu pagarid saia, vahetuste kaupa, väga kaua. Saabusid suvi ja sügis ja talv ning Sophia tegi esimesed sammud. Nad tõid tuppa kuuse, kaunistasid selle paberist ehetega. Sadas väga palju lund, maa oli kaetud valge koheva vaibaga, korstnad suitsesid ja planeedid liikusid ritta, päike tõusis Kaljukitse tähtkujust, taevasse ilmus sabaga täht, mis helendas nagu hõberaha ja keegi ei saanud sellest mööda vaadata. Tänavatele tulid ei tea kust jutlustajad, kes kuulutasid maailma lõppu, ilmad läksid iga päevaga üha külmemaks ja selgemaks, mehed, naised ning lapsed kogunesid õhtuti tänavatele ja vaatasid, pead kuklas, taevasse, kuidas täht järjest suuremaks muutub, kuidas selle saba helendab nagu kahe teraga mõök. Astronoomiaprofessor Stregngensis pidas ülikooli suures aulas ettekande sabatähtedest ja kinnitas, et need jäävad supralunaarsesse sfääri ning ei kujuta meile mingisugust ohtu. Keegi ei uskunud teda, kõik ootasid midagi. Aknast kumas sisse komeet, inimeste näod olid sinised ja hirmul.

„*Nunc hora est,*“ ütles Danus.

Nad sättisid pööningu valmis, tõid toolid, küünlad ja tööriistad. Magda istus tagumises reas, laps põlvede peal, ja vaatas, kuidas Danus pani nahkpõlle ette, tõmbas varrukad üles ja lõhkus ahju laiali, kiskus tellised välja, puhastas rauast muna, tõstis tangidega koore pealt. Kõik kummardusid lähemale ja hoidsid hinge kinni.

Muna sees oli midagi vedelat, musta ja kleepjat – selle lõhn oli magus nagu roosidel. Danus rääkis lakkamatult, sõnadejada tuli ta suust, ta nimetas asju, mida ta teeb, nimetas objekte, kinnitas, et kõik on kõige paremas korras. Üliõpilased seisis seal ümber, nad olid ärevil. Danus kallast vedeliku suurde klaasist *ampulla*'sse, see loksus ja lirtsus nagu tõrv, valgus peegeldus kleepjalt ainult punaselt nagu loojuv päike.

„*Opus magnum,*“ ütles Danus.

Kõik tulid tema juurde ja vaatasid vedelikku. Seal paistis liikumist, paistis sädelust, paistis kurbust ja valu, magus lõhn tegi pea raskeks, nagu nad oleksid liiga palju veini joonud.

Danus vilistas.

Pingiridade vahelt tuli valge koer, tuli saba liputades, närviliselt nagu üliõpilased, kõrvad lidus ja pea maas, Danuse juurde ja lakkus ta kätt.

„Tubli koer,“ ütles Danus. „Sinust saab esimene, kes teeb katse läbi. Alati on see koer, kes katse läbi teeb. Ja katsetama peab, sest ainult kogemus õpetab ja kogemus õpetab rohkem kui küllaldaselt. Rohkem kui tarvis.“

Ta võttis pipeti, tõstis väga vähe, ainult mõne tilga punakasmusta magusalt lõhnavat muda ja sirutas selle koera poole. See nuusutas ja sõi väikese suuga.

Kõik vaatasid koera, kes sai sellest aru, pühkis sabaga mööda põrandat, vaatas neile kordamööda otsa, tema silmad helkisid ümmarguselt, pruunilt ja mustalt. Keegi ei öelnud midagi, koer istus, tundus, et midagi ei juhtu.

„Tubli koer,“ ütles Danus.

Siis aga koer niutsatas, tegi koha peal ringi, sirutas pea ette, hakkas kõhima ja läkastama. Magda kahvatas, üliõpilased kummardusid ette, ahhetasid kokkunenult kooris nagu näitlejad. Koer läkastas, kiunatas veel korra ja kukkus külje peale maha, jalad sibasid õhus.

Danus astus ta juurde, kükitas, hoidis kätt koera peal, rahustas teda, silitas, sosistas sõnu, et kõik on korras ja midagi ei pea kartma. Tuul vihises korstnas, hooti kõvemini ja vaiksemalt, sabatäht hiilgas taevas, kõik tajusid seda äkki väga selgesti.

Koer jäi vait ja ei liigutanud enam.

Danus tõusis püsti, vaatas koera ja üliõpilasi, vaatas Magdale otsa.

„Ma olen siia pannud kogu oma teadmise ja oskuse, kõik selle, mida ma olen raamatutest lugenud ja loodusest vaadanud, kuult ja tähtedelt õppinud ja päikese käest teada saanud. Mida ma olen öösiti unenägudes näinud ja tuhmides peeglites küünlaga otsinud, kõik, mida ma sealt olen teada saanud, on siin. Ma olen otsinud maa alt ja maa pealt, sõprade ja vaenlaste juurest. Te olete näinud, kuidas kõik on siin kokku saanud, kuidas kõik on juhtunud täpselt nii, nagu kirjas on. See koer oli mulle kallim kui sõber, ma olen teda kutsikast peale kasvatanud. Kui ma jões ujusin, siis valvas ta mu riideid, oli valmis enne surema, kui kedagi sinna lähedale laskma. Aga ma ütlen teile: see koer ei ole täiesti surnud *Non omnis moritur.*“

Ta tõstis *ampulla* huulte ja jõi. See toimus nii kiiresti, et mitte keegi ei jõudnud vahele segada, isegi hüüda ei jõudnud nad midagi. Nad vaatasid Danust, tal oli põll ees ja valge särk seljas, mustad tahmaviirud muutsid selle triibuliseks nagu lipu. Ta jõi mitu lonksu ja kuivatas pärast käeseljaga huuled. Alles siis karjatas Magda, laps hakkas tema süles nutma. Danus vaatas neid rahulikult, isegi naeratas.

„Kui te usute, siis tehke niisamuti,“ ütles Danus ja kukkus põrandale pikali. Tema käsi kramples imelikult, äkki läksid kõik lihased pingesse, ta ajas end sirgeks nagu pulk. Magda tormas tema juurde, raputas, laps karjus ikka kõvemini nutta, Danuse käed värisesid, silmad pöördusid pahupidi. Amm tuli trepist üles ja võttis lapse sülle, hakkas teda kussutama, pakkus talle rinda.

Sabatäht lendas nende kohal, Danus väänles maas, üliõpilased tõstsid ta lauale, nad ei osanud midagi teha.

„Andke talle vett,“ ütles Johannes.

„Ta on surnud,“ ütles Magda.

Danus ei liigutanud enam, nad panid peegli tema suu juurde, kuulasid tema südant.

„Ta ei ole täiesti surnud,“ ütles Johannes.

Magda läks Danuse juurde, pani kõrva tema rinnale ja kuulas. Kusagilt väga kaugelt ja väga õrnalt oli kuulda südametukseid, need kostsid nagu kella tiksumine teisest toast, nii vaikselt, et see võis olla ka tema enda veri, mis tuksus ja tuikas. Ta kuulas ning tundis, nagu oleks ta jälle väike tüdruk oma vanematekodus, kui isa oli surnud, kui ema oli kurbusest ja vihast mõistuse kaotanud, kui kõik olid kuhugi ära läinud, ja tema istub üksinda tooli peal ja kogu maja oli haudvaikne. Kuidas saab nii vaikne olla, imestab ta. Näib, nagu oleks maailm seisma jäänud, kõik inimesed oleksid maa pealt kadunud ja tema ainukesena järele jäänud. Teisest toast kostab raginat, kell hakkab lööma. Pimm-pomm. Tal hakkab öudne.

„Talle on vaja arsti,“ ütles Laatsarus.

Nad kutsusid meditsiiniprofessor Wirdigi, see soovitas keerata Danuse jalad idasuunda, tilgutada ta huulele kortslehetõmmist, määrada tema jalataldu alkoholiga ja tõmmata sinna otsa kõrvenõgestest kootud sokid.

„Praegu on talv, kust ma need nõgesed võtan?“ küsis Magda.

„Enne ta üles ei ärka,“ ütles Wirdig.

Magda läks välja, linnamüüri taha. Suvel oli seal lagunened majade vundamentidel kobarate kaup nõgeseid kasvanud. Hanged olid katnud kõik taimed, põlenud majade nelinurgad olid vaevu aimatavad, vaid raagus puud paistsid lume seest välja nagu tikud, olid helesinise taeva taustal täiesti mustad ja lapikud nagu paberist lõigatud. Nende oksad olid risti-rästi kihiti üksteise peal, nii et terve taevas oli jaotatud ruudukesteks, kolmnurkadeks, säbruks. Hakid tiirlesid pilvede ja okste vahel nagu mustad ja kõdunenud puulehed, lendu tõustes, laskudes, pööreldes. Kevadeni oli veel kaua aega, Magda kaevas puude vahel, loopis lund laiali, aga ei leidnud midagi.

Mitu päeva lebas Danus laual, nad määrasid teda õlidega, hõõrusid alkoholiga, toitsid tõmmistega. Ridamisi käis nende juurest läbi ravitsejaid, kupupanijaid, habemeajajaid, kes kõik teadsid midagi soovitada.

„Ta ei ole surnud, vaid magab,“ ütles üks.

„Uni on väike surm,“ kinnitas teine.

Nad katsusid teda üles äratada, hõikasid teda, mängisid pillidel muusikat, laulsid laule, Magda jutustas talle lugusid, laps mängis põrandal puulusikaga, lalises üksikuid sõnu. Miski ei mõjunud, ta ei teinud neist välja, ta vaatas lahtiste silmadega lakke nagu kuju.

„Kui ta varsti üles ei ärka, siis ta sureb päriselt,“ väitis kolmas tohter.

Nad püüdsid rohkem, torkasid teda pika nõelaga jalga, aga tundus, nagu oleksid selle padja sisse surunud, haavast tuli kolm tilka verd, tumepunast ja paksu. Danus ei liigutanud end. Nad kõrvetasid teda tulise rauaga, kiskusid talt sõrmeküüne ära. „See on niisugune valu, et surnu hakkab ka karjuma,“ seletas Johannes. „Ma tean,“ kinnitas ta. Danus ei liigutanud end ikkagi.

Professor Gezelius tuli Danust vaatama, katsus ta kätt, pani kõrva tema suu juurde.

„Kui ta ei ole surnud, siis ei saa teda maha matta,“ kuulutas ta. „Kui ta ei ole surnud, siis ta elab.“

„Ta ei ela ega ole surnud,“ ütles Magda.

Üliõpilased ehtasid Danuse jaoks klaasist kirstu, rohelisest läbipaistvast klaasist, rullisid klaastahvleid nagu tainast, venitasid neid nagu nahka, kuumutasid nagu liha varda otsas. Tinaraamidega ühendasid nad tahvleid kastiks ja viisid selle üles pööningule, vooderdasid patjadega, asetasid Danuse täies pidurõivas

sinna pikali, krookkraega, kuldse mõõgavööga, paljajalu. Nad tegid Danuse koera jaoks väiksema kirstu, pruunist klaasist, vooderdasid selle heintega ning tõstsid selle tema jalutsisse. Väiksemasse kirstu panid nad paberilehe peale kirjutatud sildi: *Potius cessero vita*. Suuremasse kirstu panid nad sildi: *Somnus imago mortis*.

Professor Mancelius pidas nende pööningul haige salvimise talituse, laulis kahekümne kolmanda psalmi ja kinnitas, et isegi kui Danus peaks praegu käima surmavarju orus, siis ta ei karda, sest Issanda karjasekepp ja sau trööstivad teda. Ta on hämaratel radadel eksinud, aga võib veel leida tee tagasi, nii nagu inimlapsed tulevad kord tagasi siis, kui saabub Issanda päev, suur ja kardetav.

Nad sõid all korrusel suppi ja lihahirukaid ning õigusteaduse professor Ludenius kuulutas, et Magda jääb vastutavaks Danuse omandi eest, nii kinnis- kui vallasasjade eest, peale selle õllepruulimise eest ja rohtude valmistamise eest.

Magda noogutas ning vaatas üliõpilaste poole. „Kas te aitate mind?“ küsis ta.

„Mina hoolitsen kinnisvara eest,“ ütles Johannes.

„Mina valmistan rohtu,“ ütles Laatsarus.

„Mina pruulin õlut,“ ütles Luukas.

Teised vandusid talle truudust ja töötasid aidata.

Magda hakkas toimetama. Igal hommikul ja õhtul käis ta pööningul Danuse juures, tilgutas talle tõmmist huulte vahele, määris teda õli ja rasvaga. Danuse juuksed kasvasid pikaks, habe ulatus vööni, küüned kasvasid krussi, aga ta ei ärganud ikka. Magda pühkis tema pealt tolmu, kammis tema habet, teenijanna tilgutas aga koera lõugade vahele kortslehetõmmist.

Ilmad läksid sulale, algas paastuaeg. Gezeliuse naine tuli neile külla, kurtis kõhuvalu ja küsis, et kas Danuse lesk teab äkki retsepti niisuguse haiguse vastu.

„Oota seitse päeva,“ ütles Magda.

Ta võttis ette Danuse retseptid, lappas tema raamatuid. Need olid ladina keeles, kreeka keeles ja heebrea keeles. Heebreakeelsed raamatud õpetasid, kuidas ravida hinge, kreekakeelsed raamatud õpetasid, kuidas ravida mõistust, ja ladinakeelsed raamatud õpetasid, kuidas ravida keha. Danusel olid riulis ka saksa-, rootsi- ja poolakeelsed raamatud, aga need õpetasid kõike segiläbi. Magda võttis ette ladinakeelsed raamatud. Ta luges retseptid läbi, võttis suure klaasist *ampulla*, valis liisunud õlut, segas sinna sisse hobusesõnniku leotist ja muskaatpähklit, suhkru ja safranit, tegi selle kohale risti. Ta viis nõu üles pööningule, pani kolmjalale keset tuba seisma, musta magusalt lõhnava vedelikuga *ampulla* kõrvale. Väike Sophia tuli ja seisis tema selja taha, ta oskas trepist käia ja oli selle üle väga uhke. Amm tuli tema järel.

„Kas isa on surnud?“ küsis Sophia.

„Ta ei ole surnud,“ ütles Magda. Ta kükitas tütre juurde maha, vaatas talle tõsiselt otsa ja kordas: „Kuula mind. Ta on elus ja vaatab kõike, mida sa teed.“

„Aga mida sina teed?“ küsis Sophia.

Magda näitas näpuga kolmjala peal seisvale *ampulla*'le ja ütles: „*Hoc est enim corpus sanum.*“

„Hookuspookus,“ ütles Sophia.

Amm kohkus ära ja löi risti ette, võttis Sophia ja läks temaga trepist alla.

Magda ootas seitse päeva. *Ampulla* põhja tekkisid kollased kristallid, need olid nagu kuld, nagu suvi. Ta võttis väikese viaali, pani ühe kristalli sinna sisse, tilgutas leotist peale, see haies nagu mäda.

Väljas oli külm, kevad ei tulnud ega tulnud, kõik puud olid raagus, varesed kraaklesid solgihunnikul toidujäänuste pärast. Magda läks Gezeliuse juurde, proua oli voodis, professor ise tuli talle vastu.

„Ma kardan seda Danuse rohtu,“ ütles professor.

„Ma tegin ladinakeelse raamatu järgi,“ ütles Magda.

Professor Gezelius võttis viaali ja vaatas seda. „Mis see on?“ küsis professor.

„See on ravim,“ ütles Magda.

Professor nuusutas viaali ja ütles, et iga ravim võib olla ka mürk, oleneb ainult annusest. Gezelius ütles, et nii nagu Danus oli teinud, teeb ka tema. Ta kutsus oma koera, sellesama, kelle ta oli Danuse käest saanud kutsikana Sophia ristimise ajal, kes oli pooleteise aastaga suureks kasvanud ja hästi välja õpetatud. Koer oli nimeks saanud Laica, see tähendab ladina keeles 'tavaline'. Koer tuli Gezeliuse juurde, istus maha ja pühkis sabaga mööda põrandat.

„Kui palju seda rohtu antakse?“ küsis Gezelius.

„Nagu ikka, kolm tilka,“ ütles Magda.

Gezelius võttis leivatüki, tilgutas sinna peale rohtu ja andis siis koerale. See ampsas leiva ühe suutäiega alla, neelatas ja jäi neile otsa vaatama. Nad seisis ja vaatasid koera.

„Kui kaua me peame ootama?“ küsis Magda.

„Ootame homseni,“ ütles Gezelius.

Magda läks Gezeliuse naise juurde, see palus, et ta annaks kohe rohtu, aga Magda raputas pead. Gezeliuse naine oli nädala ajaga väga viletsaks jäänud. Ta juuksed olid seotud valge rätikuga kokku, nii et ühtegi salku ei olnud näha, tema nägu oli sama valge nagu linad, silmad aukus ja tumesinised nagu äikese-eelne taevas. Ta hoidis oma peenikeste sõrmede vahel väikest raamatut, seal sees olid luuletused, mille professor Gezelius oli kirjutanud viimase kümne aasta jooksul. Need luuletused rääkisid kõik surmast ja teispoosusest.

„Ma tulen homme tagasi ja annan sulle rohtu,“ ütles Magda. „Kui ma saan.“

Õo otsa sadas lörtsi ja kusagil ulus koer. Magda teadis, et see on Gezeliuse koer, kes on tema antud rohust haigeks jäänud. Ta ei suutnud magada, ta kõndis alguses toas edasi-tagasi, siis läks üles pööningule Danuse juurde. Mehe habe oli veel pikemaks kasvanud, tema küüned olid veel rohkem krussis, aga ta nägu oli sama soe ja värske nagu siis, kui ta oli aasta tagasi rohtu joonud. Magda oleks tahtnud lamada siin sama moodi, tema kõrval, tema juures, sama rahuliku näoga.

„Ärka üles,“ ütles Magda.

Danus ei öelnud midagi.

Kui Magda hommikul uuesti Gezeliuse juurde läks, nägi professor teda juba aknast, kutsus ta sisse ja seisis range näoga eeskojas.

„Koer on väga haige,“ ütles ta.

„Aga mitte surnud,“ ütles Magda.

„Selle rohu sees on kristall ja see oli mürk,“ ütles Gezelius. „Sellist kristalli suudab teha ainult deemon. Hais tõendab, et tegemist on nõidusega.“

Magda raputas pead, mässis ennast rätiku sisse ja kiirustas kodu poole. Ta ei olnud deemonitega tegemist teinud, ta ei olnud öelnud mingisuguseid sõnu. Loomulik maagia ei ole nõidus.

Gezelius kutsus kokku professorite konsiiliumi, Magda nõuti nende ette ja ta pidi sama moodi tegema rohu valmis, nagu ta kodus oli teinud. Ta pani ained lauale, botaanikaproffessor nuusutas neist igaüht ja maitses. Liisunud õlut ja hobusesõnniku leotist ja muskaatpähklit ja suhkrut ja safranit. Ta kinnitas, et need on kõik kõige paremas korras ja retsept on väga hea kõhuhädade vastu ning Danuse lesk on selle teinud täpselt nii, nagu ladinakeelses raamatus kirjas on.

Magda segas ained kokku ja tegi ristimärgi.

„Nüüd peab see seitse päeva seisma,“ ütles ta.

Seitsme päeva pärast tuli konsiilium taas kokku ja nad vaatasid Magda tehtud rohtu. See oli helekollane, läbipaistev ja seal sees ei olnud mingit kristalli.

„Kus kristall on?“ küsis Gezelius.

„Ma ei tea,“ ütles Magda. „Ma tõesti ei tea. Ma tegin kõik nii nagu enne.“

„*Quod erat demonstrandum,*“ ütles Gezelius.

Puhkes suur segadus, kõik professorid hakkasid korraga rääkima, kõigil oli oma arvamus. Magda seisis ja kuulas filosoofilist vaidlust selle kohta, kas deemonid saavad tulla ise ja mõjutada rohu sees toimuvaid protsesse või saavad nad tulla vaid kutsumise peale. Lisaküsimus tekkis, kas nad saavad mõjutada ainult nende ainete materiaalsel poolt või on õigus Paracelsusel, kes räägib sellest, et iga aine sees on vaim ning deemonid mõjutavad eelkõige vaimset poolt.

„Mul on traktaat,“ ütles Magda lõpuks.

Kära oli nii suur, et keegi ei kuulnud teda, ta pidi seda kolm korda, järjest kõvema häälega kordama, kuni lõpuks professor Crellius ümber pööras.

„Traktaat?“ küsis ta.

„Traktaat sellest, et maagia ei ole nõidus,“ ütles Magda. „*Studiosus* Johannes kirjutas selle valmis seitsme päevaga.“

Nad lugesid selle läbi, seal oli muuhulgas kirjas, et:

Ilma mingi kahtluseta koos õpetlastega väidame, et on olemas loomulik maagia, mille käsitlemise võtame siin Jumala abil arutuse alla. Kes teab looduse peidetud omadusi ja nendega hästi kursis on, suudab ilma kahtluseta teha imesid, kes aga seda eitavad, nendel on aju asemel seen.

Sellega olid kõik nõus.

Traktaat jätkas:

Ütleb ju ka pühakiri, et maagiaga tegelemine ei ole vaid halb, sest kas mitte ei tulnud just kolm maagi Kristuse hälli juurde teda kummardama. Niisiis võib järeldada, et maagid olid esimesed, kes tundsid ära

selle maailma valguse. Maagia aga on sellest ajast alates üldiselt langenud väga halva kuulsuse ohvriks ning seda igasuguste petturite tõttu, kes demonite abil teevad imepäraseid asju, nagu seda suudavad teha talismanide valmistajad, lausujad, nekromandid ja teised sellised pahatahtlikud inimesed. Seega on tänapäeval maagia nimi kasutusel nii halva kui hea maagia kohta, ja tähendab täpsemalt võttes midagi, mille abil saab märku varjatud asjadest. Niisiis võib maagia jagada kaheks: demooniline ja naturaalne. Rohtude valmistamise juures on kasutusel vaid naturaalne maagia.

Meditsiiniprofessor Wirdig tõstis sõrme ja kinnitas, et just nii see on.

Traktaat jätkas:

Naturaalse maagia puhul on tegemist habitusega, ehk siis teadmise ja oskusega, mis ei ole kaasa sündinud, vaid mida peab suure hoolega õppima nagu igasuguseid teisigi asju. Seega ei ole maagia võime omane inimesele spetsiifiliselt, vaid on kõigile kättesaadav, kes ainult võtavad vaevaks sellega tegeleda. Habitus on definitsiooniks vajalik ka seepärast, et me suudaksime õigesti haarata kogu maagia ulatust, sest kui me defineeriksime maagia teoreetiliseks teadmiseks, siis me jätaksime selle tõttu välja praktilise maagia – mis on aga väga tähtis. Kui me aga vastupidi defineeriksime maagia kunstiks, siis me jätaksime välja teoreetilise poole.

Ajaloo- ja muinsuste professor Crellius noogutas selle peale ja kiitis distinktsioonide kasutuselevõttu. „Mida me ei oska osadeks jagada, sellest ei saa me midagi aru,“ ütles ta.

Ammendanud definitsiooni üldiselt, liikus traktaat edasi argumendi juurde:

Maagia objektiks on mõistagi varjatud asjad ja imelised toimingud. Tegemist on maailma asjade kõige põhjalikuma tundmaõppimisega ning selline teadmine võib tunduda neile, kes on selles vallas harimatud, erakordne ja imeline. Maagia toime saab teoks sümpaatia ja antipaatia jõu abil, mis võib olla nii varjatud kui ka nähtav ja mida võib nimetada ka asjade omavaheliseks armastuseks ja vihkamiseks. Need kvaliteedid võivad olla nii passiivsed kui aktiivsed ja võivad vajada toimimiseks aega, ehk ei toimu kohe. Näiteks võib siia tuua tule ja puu. Puul on olemas passiivne omadus vastu võtta põlemist ja tulel on omadus põletada, aga puu ei lähe kohe põlema, vaid peab olema mõnda aega tule käes. Samamoodi toimib ka tähtede aktiivne jõud kõigele maailmas, mõnele sõltuvalt olukorrast rohkem, mõnele vähem.

Professor Menius nõustus. „Armastus ja vihkamine on kõige tugevamad jõud.“

Kui nad olid kogu traktaadi niiviisi põhjalikult läbi lugenud, astus igaüks Magda juurde ja surus tal kätt.

„Maagia ei ole nõidus,“ kordasid nad.

Vaid Gezelius ei nõustunud ja ütles, et seda, kas maagia on nõidus või mitte, otsustab kohus.

Magda läks koju, ronis üles pööningule ja jäi *ampulla* ette seisma. Sinna oli hakanud kristallidest kasvama puu. Alguses oli seal olnud vaid väike kühm, siis oli alla kasvanud pikem roots, kühmust hargnesid oksad ning iga oksa otsa kasvasid säbrulised lehed nagu väikesed sõrmed. Nüüd oli puu tüvi juba *ampulla*'st välja sirgunud, õrnkollased kristallist oksad keerdusid, läbipaistvad lehed paistsid nagu klaas, nagu kevadine mesi.

Sophia tuli trepist üles.

„Mis puu see on?“ küsis ta.

„Ära seda puutu, sest muidu kasvab sulle saba,“ ütles Magda.

Sophia noogutas ja läks trepist alla.

Ülestõusmispühade ajal läksid ilmad väga soojaks, Magda kutsuti kohtusse ja talle esitati ametlik süüdistus nõiduses. Süüdistus oli pikk ja põhjalik, lisaks *maleficium*'i kuritööle heideti talle ette ka *veneficium*'i pattu, ta olla soovinud pahatahtlikult Gezeliuse naist mürgitada, segades deemonite abil kokku rohu. Samal päeva esitasid teised professorid kohtule *amicus*-kirja, kus nad väitsid, et nemad ei leia tal mingit süüd. Magda seisis oma paremates riietes kohtulaua ees, tal olid juuksed võrguga kinni, peapael oli kullaga tikitud, tema kleit oli punasest sametist, tema silmad olid rohelised nagu kassil. Nad arutasid kohtu ees süüdistust, Magdal oli pidulikes riietes palav, ta palged õhetasid, tema nägu kiirgas. Kohtunik Stiernhielm vaatas teda pika pilguga, kõmatas haamriga lauale, saatis professorid koju, võttis Magdal käe alt kinni ja viis ta endaga kaasa Vasula mõisasse. Nad sõid koos õhtust, konnad krooksusid tiigis, Stiernhielm viis Magda pärast einet jalutama ja näitas talle teleskoobist tähti ning küsis, kas ta tegi rohu siis, kui komeet oli veel taevas.

„Saba oli veel näha,“ ütles Magda.

„Selles ongi asi,“ ütles Stiernhielm. „Sa pead minema kuninganna juurde ja tema käest õigeksmõistmise kirja saama. Mina ei saa siin midagi teha.“

Magda läks tagasi koju, korjas tee äärest nõgeseid, ta käed läksid kupla ja punaseks ning ta hoidis neid kuumas vees, et kipitus alaneks. Ta nuttis ja korjas veel nõgeseid, tampis kiud välja, kuivatas need ahju peal, kraasis kiududeks, ketras lõngaks ja kudus nendest sokid Danusele ning neli väikest sokki koerale. Süda värises, kui Magda trepist üles pööningule ronis. Puu oli veel suuremaks kasvanud, Danus lebas rahulikult nagu Adam paradiisis ja koer oli truult tema jalgade juures. Magda lõikas Danuse ja koera küüned ja pani need kõrvale. Võib-olla peab ta kunagi tegema küüntest kübara. Siis pani ta Danusele ja koerale sokid jalga, täpselt nii, nagu meditsiiniprofessor Wirdig oli soovitanud. Sokid olid karedad ja kohmakad, Magdal läks tükk aega, enne kui need korralikult jalga sai. Ta seisis nõutult pööningul ja ootas. Danus ei liigutanud, puulehed kriginasid õrnalt ja Magda mõtles, et okstele peaks toed alla panema, sest muidu kukub see ümber ning mine tea, mis siis juhtuda võib.

Ta kõndis kogu maja läbi, luges üle kassas oleva raha ja kutsus õhtusöögile kõik majalised ja teenijad ja üliõpilased. Tema paremal käel istus Johannes, vasakul käel istus Laatsarus ja nende järel kõik teised. Väike Sophia ja amm istusid kamina ees eraldi madalas lauas. Seitse üliõpilast said seitse ülesannet, teenija sai poole aasta raha ette ja amme palus Magda pisarsilmi, et ta neid maha ei jäta. Üliõpilased tõstsid veiniklaasid kõrgele ja töötasid enne surra, kui majapidamise hooletusse jätta.

Magda vaatas kõigile kordamööda otsa ja ütles: „Danus jälgib teid pööningult ja seal kasvab kollane puu. Kõikidesse tubadesse majas võite te külalisi kutsuda, aga seda ruumi ei tohi te mitte kunagi lahti teha, sest muidu te surete. Mina lähen kuninganna juurde.“

Magda käis viimast korda pööningul, tuba kolletas nagu merevaik, talle tõusid pisarad silma, kõik ujus ja lainetas. Tundus, nagu oleks ta olnud vee all, mingisuguses teises riigis. Ta silitas koera, kuulas, kuidas Danuse süda tuksus, kusagil väga sügaval, justkui maailma keskel, ning võttis siis ühe pudeliga kaasa musta rohtu ja teise pudeliga kuldset rohtu.

Ta astus uksest välja, pühkis silmad kuivaks ja sõitis reisirongiga Pärnusse. Ilm oli ilus, kõikjal lendasid valged liblikad, tuul puhus soodsas suunas ning kahemastiline laev jõudis järgmisel päeval pisikeste saarte vahelt Stockholmi.

Magda otsis kuningakojale võimalikult lähedal asuva võõrastemaja. Tal oli Stockholmis sugulasi, aga ta ei tahtnud nende poole pöörduda, sest need oleksid ta emale teada andnud, kus ta on või mida ta teeb. Pealinna võõrastemajad olid kallid, kohti oli vähe, sest terve Stockholm oli täis igasugust veidrat rahvast, kes kõik ootasid pääsu ühe või teise kõrgest soost isiku vastuvõtule. Siin oli kunstnikke ja kingseppi, talupoegi ja kirikuõpetajaid, professoreid ja nende leski. Magda esitas lossivärvas oma palvekirja ja asus koos teistega ootele. Tema võõrastemaja hoovis oli kunstnik püstitanud katuse alla lõuendi ning maal

sinna stseeni, kuidas Põhjamaa lövi – kuningas Gustav Adolf – lööb tagasi katoliiklaste väe rünnakud, see oli suurejooneline pannoo, kus hobused korskasid, mehed surusid odadele ning püssirohu lõhna oli peaaegu tunda. Inimesed jäid seisma ja imetlesid maali vägevust, selle tõetruudust ja hoogu. Magdale meeldis istuda akna all ja vaadata, kuidas kunstnik töötab, kuidas ta värve segab ja kuidas iga päevaga sõjaväe hulk suureneb ja lahing dramaatilisemaks muutub. Võõrastemajas peatuv kingsepp astus samuti ligi, vangutas pead ja asus süstemaatiliselt läbi vaatama maalitud saapaid, näitas näpuga sinna ja tänna ja kuulutas, et siin jooksid rihmad valesti ja seal on kinga õmblus vales kohas. Kunstnik mühatas ja parandas vead, kingsepp seisis asjatundlikult kõrval ja noogutas.

Järgmisel päeval oli kingsepp uuesti platsis ning hakkas läbi vaatama sõdurite rõivaid ja hobuste valjustust, tegi parandusettepanekuid ja kuulutas, et tema arvates on kūrassidel liiga vähe läiget.

„*Sutor, ne ultra crepidam,*“ mühatas kunstnik.

Kingsepp ütles, et tal on õigus sama hästi kui igal teisel otsustada, mis on ilus ja mis on kole ning igal inimesel on lihtsalt oma arvamus, ja et kelleks sa kunstnik õige ennast üldse pead.

Magda hakkas naerma ning otsustas kirjutada traktaadi filosofoerivatest naistest. Ta pühendas selle Rootsi kuninganna Christinale ja saatis selle Uppsala ülikooli professoritele hindamiseks. Järgmisel nädalal sai ta kutse audientsile.

Kuninganna istus troonil, tal oli seljas pitsiline valge särk ja puhvis must kleit ning pisike krookmüts peas. Kuningannal olid väga suured silmad ja väga suur suu.

„Oo kuninganna, ma tulen sinu juurde üle mere, et sa mõistaksid mulle õigust,“ ütles Magda. „Mind süüdistatakse nõiduses, aga ma ei ole nõidunud.“

„Kahju,“ ütles kuninganna. „Ma tahaksin mõnda nõida näha.“

Kõhn mees astus välja kuninganna selja tagant. Tal olid pikad mustad juuksed ja väike hõre kitsehabe. Ta nägu oli kahvatu ja haiglane ning ta nägi välja nagu kurb kurat.

„*Il n'y a pas de sorcières,*“ ütles ta.

Magda oli lugenud prantsuskeelseid raamatuid, aga ta ei olnud kunagi kuulnud kedagi prantsuse keeles rääkimas. See kõlas, nagu räägiks laps ladina keeles.

Kuninganna ohkas raskelt ja raputas pead.

„Siin jään ma teiega jälle eriarvamusele, musjöö Descartes,“ ütles ta. „Minu riigis on nõidu ja võlureid, mäehaldjaid ja trolle. Laplased võluvad trummidega sõda ja õnnetust, soomlased võluvad head ja halba ilma ning liivimaalased oskavad muutuda huntideks. Selle kohta on kirjutanud Olaus Magnus ning kõik, mida ta kirjutas, oli sulatõde.“

„Just nii see on,“ kinnitas Magda.

„Vaadake,“ alustas Descartes ja hakkas kõhima.

Nad ootasid viisakalt, kuni kõhahoog vaibus.

„Kõik asjad on tehtud väikestest pallikestest,“ jätkas Descartes. „Need hoiduvad omavahel sümpaatiat jõul kokku. Sellest oleme tehtud meie, puud, põõsad, tuli, planeedid, tähed ja isegi päike.“

„Kas päike on hõõguv rauapuru?“ küsis kuninganna.

„Jah,“ ütles musjöö Descartes.

„Selline see tema filosoofia on,“ ütles kuninganna Magdale. „Teised inimesed vaatavad päikeseloojangut, imetlevad selle värve, selle kaunist ülevust, aga tema ütleb, et päike on tegelikult pisikesed punased pallid, mis hõõrduvad üksteise vastu. Ei ole vaimu, ei ole deemoneid, ei ole nõidu, on ainult mõistus.“

„Täpselt nii,“ kinnitas Descartes.

„Mis see mõistus siis on?“ küsis Magda.

„Immateriaalne substants,“ ütles Descartes kiiresti ja kõhis allasurutult.

„Kui on olemas immateriaalne mõistus, siis selle sees saavad olla ka kõik teised asjad, millel ei ole mõõtmeid,“ ütles Magda. „Ja deemonitel, hingedel, vaimudel, inglitel ja ideedel ei ole mõõtmeid. Seda teavad kõik.“

Descartes viipas ebamääraselt käega ja katsus ikka veel kõhast lahti saada. Kuninganna naeratas võidukalt ja kutsus sekretäri enda juurde. „Kirjuta,“ ütles ta, „et Mina, Jumala armust gootide, vandaalide ja nii edasi kuninganna, annan käsu Tartu ülikooli professoritele määrata sellele naisele filosoofiamagistri kraad ning vabastada ta kõigist süüdistustest nõiduse vallas, sest nõidust ei ole olemas ja on vaid pisikesed pallid, mis hõõrduvad üksteise vastu.“

„Muide,“ ütles kuninganna Magdale. „Mulle meeldis sinu traktaat filosofoerivatest naistest. See oli palju parem kui traktaadid filosofoerivatest kingseppadest või kaupmeestest või talupoegadest, mida mulle ikka ja jälle saadetakse. See oli väga värsket. Ma olen lugenud siin vahepeal selliseid kirjutisi, mis on nagu pudru ja kapsad, vigase keelega ning ilma igasuguse espriita kirjutatud. Uppsala ülikoolis määrati just ühele sellisele filosoofia adjunkti koht. Mul on tunne, et ma ei talu seda rohkem. Ilmselt kolin ma Rootsist võimalikult kiiresti minema.“

Magda pani kirja põue, tegi kommetekohase kummarduse, noogutas sõbralikult musjöö Descartesile ja asus tagasi Tartu poole teele. Sadamas sai ta kahe mastiga kaljase peale, kus ta kohtus härra Johann Haquinusega. Haquinus oli proovinud saada kuninganna vastuvõtule, ta oli tulnud kahe eesti poisiga Roots, et näidata, kuidas need on uue meetodi abil õppinud poole aastaga lugema ja kirjutama. Härra Haquinus rääkis, et ta kavatses kõigis Eesti ja Liivimaa kihelkondades asutada selliseid koole, kus talulapsed saaksid vastavalt kuulsa Comeniuse süsteemile haridust omandada.

„Veidi haridust kallutab ateismi, aga põhjalik haridus toob religiooni juurde tagasi,“ ütles Haquinus. Ta oli isegi kirjutanud traktaadi filosofoerivatest talupoegadest, kus seda teemat pikalt ja põhjalikult käsitletakse.

„Ega te ometi seda kuningannale ei saatnud?“ küsis Magda.

„Saatsin muidugi,“ vastas Haquinus.

„Ja tema?“ küsis Magda.

„Ta lasi kirjutada, et filosofoerivad talupojad on naeruväärsed ja saatis mind tagasi Liivimaale,“ ütles Haquinus.

Kui nad pisikeste saarte vahelt välja jõudsid, tabasid nende laeva suured lained, mis olid kõrgemad kui inimene. Magda vaatas, kuidas hallid mäed kerkisid ja vajusid, ta hoidis täiesti jõust laevapoordist kinni, septembritorim pillutas laeva edasi-tagasi, nii et sisikond teistpidi läks. Tundus, nagu oleks ta olnud kapp, mis veereb trepist alla ja kus kõik asjad keerlevad üle üksteise, lähevad sassi ja oma koha pealt ära. Talupojad vahtisid pärani silmi suuri laineid, härra Haquinus lõi suu vastu reelingut verele ja ühe esihamba välja. Kõik reisijad aeti teki alla kitsasse ruumi, laev kägises ja oigas, õhk muutus paksuks ja raskeks. Vesi

pühkis üle laeva, neid ei lubatud üles isegi selleks, et oksendada, iga hingetõmme oli nagu äädikas. Lained läksid õhtul veel suuremaks, madrused muutusid murelikuks ning hakkasid asju üle parda viskama. Kõigepealt viskasid nad reisijate kastid ja kompsud, siis viskasid nad enda madrusekastid ja kõige lõpuks viskasid nad soolakotid, mis olid trümmi laotud ja mille eest nad olid lootnud head hinda saada. Kõik läks üle parda, torm puhus endise hooga, laev kogus vett. Ümberringi oli ühtlaselt märg, ei olnud aru saada, kus lõpeb meri ja algab taevas, kas nad on veel vee peal või juba vee all. Laevamehed rääkisid isekeskis, et tuleb tõmmata liisku ning kindlaks teha, kelle pärast on neile selline torm kaela saadetud. Nad tulid trobikonnana teki alla ruumi, neil oli kaasas pakk mängukaartidega ning igaüks pidi tõmbama ühe kaardi. Magda sai ärtu emanda ja härra Haquinusele sai poti äss. Laevamehed noogutasid üksteisele ja tirisid Haquinuse trepist üles, talupojad katsusid talle appi tulla, neile löödi teravate nugaedega kõhtu ja kõik visati üle parda. Magda kuulis läbi tuule vihina, kuidas Haquinus Jumalat appi hüüdis.

„Nende veri tuleb sinu peale,“ ütles Magda kaptenile.

„Naine laevas, laev põhjas,“ ütles kapten.

Laev värises ja läks keskelt pooleks, plangud plaksatasid katki, kohinal tuli vesi üle nende ning kandis kõik asjad laiali, inimesed hulpisid vees nagu prügi.

Magda pani silmad kinni, võttis rinnalt väikese musta pudeli ning rüüpas selle tühjaks. Ta hakkas üle kere värisema, lained kandsid teda nagu õngekorki, ta õõtsus inimesekõrgustel hallidel lainetel üles ja alla, kuni jõudis Hiiumaa randa. Koos lauajuppide, köieotste, riideräbalate ja adruka lükkas meri ta pehmele liivale ning ta jäi sinna lebama.

Mööda randa sõitis hobusel Reigi kiriku õpetaja Paul Lempelius, kes vaatas, kuidas tema koguduse naised ja mehed ja lapsed tuhnivad randa uhitud haakrikut läbi, vaatavad kastidesse ja sorivad laipade riides ja kottides. Hoovused olid mehed vastu põhja ja teravaid kive poolalasti rebinud, nad olid kooljakarva sinised ja muhke ja vermeid täis. Mõned reisijate riidekirstud olid vastu kive katki läinud, seal sees läikisid lusikad ja küünlajalad.

Magda lamas rannal, tema riided olid täpselt sellised, nagu Rootsist teele asudes, tema nahk oli valge nagu lumi.

„Kas ta elab?“ küsis Lempelius.

„Me ei tea,“ ütlesid hiidlased. „Ta ei ole elus ega ole ka surnud. Meri on teda kandnud nii, et ta ei ole põhja vajunud. Ta võib olla nõid, sest vesi on puhas ja vesi ei taha nõidu, sest nõiad on rüvedad.“

„Ta ei saa olla nõid,“ ütles Lempelius. „Vaadake teda. Viige ta kirikusse.“

Nad tõstsid ta laevast murdunud plankudele ja viisid kirikusse, otsisid ta riided läbi, et ega tal midagi väärtuslikku kaasas pole. Magdal ei olnud kaasas muid asju, kui pudel kuldse vedelikuga ja kiri kuninganna Christinalt, mis käskis talle anda filosoofiamagistri kraadi.

Lempelius lasi Magda panna kiriku vanasse kabelisse, kus olid paksud seinad ja kus oli kogu aeg külm. Ülevalt vitraažaknast langes tema peale värviline valgus, Magda huuled olid punased kui veri ja tema juuksed olid mustad nagu eebenipuu.

Kuuldus ilusast naisest, kellele kuninganna oli andnud magistrikraadi, levis kaugele ning igal pühapäeval tuli kirikusse palju rahvast, kes kõik teda näha soovisid. Nad panid tema jalgade ette küünlaid, mehed seisid ja vaatasid teda ning naised palvetasid.

Lempelius kirjutas Tartusse akadeemia professoritele ning need andsid kirja edasi seitsmele üliõpilasele, kes panid kokku viimased rahad ning tulid hobustega Magdale järele. Nad olid juba Tartus teinud valmis klaasist kirstu ja tahtsid Magda kaasa võtta.

Hiidlased kogunesid kiriku ümber ja ütlesid, et nemad ei anna püha Magdat ära nagu hobust või koera ning kavatsevad tema eest võidelda viimse veretilgani. Nad ütlesid, et Issand ise on saatnud ta nende juurde, et ta tooks neile kalaõnne, sest sellest ajast peale, kui Magda kirikusse toodi, on meri ainult head saaki andnud ning ükski paat ei ole kadunuma jäänud, hoolimata sellest, et tavaliselt saab sügistormides ikka keegi hukka.

Lempelius kutsus üliõpilased enda juurde kostile ja seletas neile, et ta on küll külarahvale igal pühapäeval kantslist jutlustanud, et see on ebausku ja luterlik õpetus ütleb täpselt, et ükski pühak ei saa tuua head ega halba õnne. Nemad on aga lihtsad inimesed ning nende usk Magdasse on tugev. Ta küsis, kas ei oleks võimalik kuidagi ikkagi nii teha, et Magda jääks vähemalt senikauaks siia kirikusse, kui asjad maha rahunevad. Praegu võib märuliks minna, ei ole kindel, kas oleks võimalik teda ilma suurema tülitaga siit minema viia.

Üliõpilased ütlesid, et nad peavad aru pidama ning uurima professorite ja kohtu käest. Aga senikauaks võivad nad Magda siia jätta. Nad panid Magda kaasatoodud kirstu ja asetasi tema pea juurde sildi: *lacebat mater*.

Iga kuuga kogunes kiriku juurde üha rohkem rahvast, ilmad olid väga ilusad, sügis oli pikk ja leebe, talv saabus õigel ajal, pehme lume ja parajate külmakraadidega.

Jõulude ajal jõudis kuuldus naisest, keda austatakse kui pühakut, ka Liivimaa superintendendi kõrvu ning ta tuli uue aasta hakul koos kaaskonnaga Hiiumaale visiteerima. Nad astusid kirikusse sisse, see oli paksult rahvast täis, küünlad põlesid kõigil vabadel pindadel, õhk oli vaha magusast vingust kirbe, talupojad ja kalurid vaatasid pisarsilmi, suure härduse ja suure nutuga Magda ebamaist ilu ja tundsid, et nad on taevale ja Jumalale lähemal kui iial varem. Nad nõudsid, et kirikuõpetaja jutlustaks kogu aeg Maarjast ja Eliisabetist, Maarja Magdaleenast ja Sürofoiniikia naisest. Paul Lempelius ei saanud isegi sööma minna, talupojad tõid talle sööki ja jooki kantslisse, et ta ei peaks vahepause tegema, ja kui ta väsis, siis pidasid nad ise jutlust nii, nagu nad oskasid.

Liivimaa superintendent teatas, et usuline fanatism on talle väga vastumeelt ja andis korralduse rahvas kirikust välja ajada. Ta kutsus arsti ning lasi sel mõõta Magda pulssi, kuulata tema südant, lasi torgata teda pika nõelaga.

Magda jalast tuli kolm tilka verd, mille arst valge taskurätikuga ära pühkis.

„Ta ei ole elus ega ole surnud,“ ütles arst pärast kõigi toimingute teostamist.

„Seda asja on vaja uurida,“ ütles superintendent.

Kohale kutsuti professorid Tartust ning kõik Liivimaa ja Eestimaa praostid. Tulid ka seitse üliõpilast, kohtunik Stiernhielm, professorid Gezelius ja Mancelius, Crellius ja Menius, kõik need, kes olid arutanud Magda nõiduse süüdistust.

Kolm päeva peeti kõnelusi, esimesel päeval peeti tervituskõnesid ja tutvuti omavahel, teisel päeval defineeriti vaidlusalused küsimused ja kolmandal päeval peeti disputatsioone ning pakuti välja lahendusi. Sessioonid algasid päikesetõusuga ning kestsid südaööni välja, osalejatel olid lõpuks silmad punased ja hääled kähedad. Esiteks otsustati, et vastavalt kuninganna antud korraldusele ei saa Magda olla nõid ja Gezeliusse määrati valesüüdistuse esitamise eest kolmsada taalrit trahvi, mille ta pidi viivitamatult Magdale valurahaks maksma. Teiseks otsustati, et kuna Magda ei ole surnud, siis tuleb talle vastavalt korraldusele anda magistrikraad, mille ülikooli professorid kohapeal rõõmsal meelel kinnitasid.

Kolmandaks otsustati, et kuna Magda on abielus professor Danusega ning seda, mida Jumal on kokku pannud, ei tohi inimene lahutada, tuleb Magda kiiremas korras transportida Tartusse oma seadusliku abikaasa juurde. Viimast otsustati toimetada öö kattevarjus, sest oli karta, et kohalikele talupoegadele see ei meeldi.

Superintendent andis ise oma kaheksa musta hobusega vankri, vanker oli kõrgete külgedega, nii et keegi ei näinud, mida seal sees viiakse, seitse üliõpilast kargasid kohe pärast viimase sessiooni lõppu pukki, professorid tõid Magda kirstuga kirikust välja ning piitsa plaksutades kihutasid üliõpilased läbi niiske ja kottpimedada öö sadama poole, sealt edasi laevaga mandrile ning siis peatumata Tartusse. Kirikuõpetaja Paul Lempelius jäi neile järele vaatama ning ei suutnud enam kunagi unustada seda naist, kes oli tema kirikus olnud lavatsil nagu katoliiklaste kõdunematu pühak ning kiirgas enda ümber kollakat sooja valgust. Ta tundis kõikehõlmavat ängi, nagu ei suudaks ta mitte kunagi enam õnnelik olla, nagu närtsiksid lilled ja tuleks ootamatu sügis.

Järgmisel hommikul tundsid talupojad sedasama ja avastasid, et Magda klaaskirst oli kirikust ära viidud, nad kogunesid suure kambaga ümber kirikla, osadel olid teibad käes, teised ähvardasid kogu pühakoja maha lõhkuda ning väitsid, et nüüd langeb õnnetus nende kõigi peale. Justnagu pilkeks keeras ilm tormile, tuul keerutas märga lund, professorid ja praostid, superintendent ja diakonid tulid välja ja seisid vihase rahvahulgaga vastamisi. Neile sadas näkku lörtsiseid räitsakaid, tuul plagistas kirikuõpetajate pikkade mustade talaaridega, nad tundsid hirmu ja väsimust. Talupojad olid mässitud hülgenahksetesse kasukatesse, kapuutsid tihedalt peas, silmis ahastus ja vihkamine. Kui superintendentil ei oleks kaasas olnud püssidega teenreid, siis oleks see kõigile võinud halvasti lõppeda. Torm paisus suureks ja talupojad viskasid kiriku uksest sisse verise seapea.

„Ole rahul, jumalakene,“ ütlesid nad.

Kogu intsident paisus nii suureks, et sellest kirjutasi isegi Saksa ja Rootsi ajalehed, seal ilmus aruanne koos tegelike ja väljamõeldud detailidega, nagu see ikka on. Mõnel pool oli teksti juurde lisatud ka puulõikes kujutis kirstus uinuvast kaunitarist. Üks selline ajaleht sattus hiljem Saksamaal vendade Grimmide kätte, kes kirjutasid selle põhjal muinasjutu.

Üliõpilased viisid Magda Tartusse ja paigutasid tema klaaskirstu üles pööningule koera ja Danuse kõrvale. Kollane puu oli nii suureks kasvanud, et raske oli isegi uksest sisse pääseda, selle oksad keerduisid sarikate ümber, roovitise vahel, väändusid nagu veresooned. Puu kollased lehed katsid katusekiivid ja seinad, põrandalauad ja aknad, kogu pööningualune näis olevat kullast tehtud. Vastavalt kuninganna ja superintendendi korraldusele panid üliõpilased Magda pea kohale sildi: "Magistra vitae".

Õigusteaduse professor Henius arutas kohtus kõik küsimused läbi ning otsustati, et kuna Magda ja Danus ei ole surnud, siis jääb nende tütar Sophia senikaua, kuni nad ärkavad või surevad, seitsme üliõpilase hoole alla. Üliõpilased töötasid teda kasvatada ja talle õpetada seitset vaba kunsti. Johannes pidi õpetama grammatikat, Laatsarus hakkas õpetama dialektikat, Luukas harjutas temaga retoorikat. Teised õpetasid aritmeetikat, geomeetria, astronoomiat ja muusikat.

Kui Sophia suureks kasvas, käis ta iga päev üleval pööningul, andis oma isale ja emale kortslehetõmmist, kammis ema juukseid ja suges isa habet, silitas koera pead. Hakid kisasid torni ümber ja tuul ulgus katusekivide vahel, ta kuulis seda vihinat selgesti, selles olid mingisugused sõnad.

Ta käis isa raamatukogus ja lehitses raamatuid, vaatas pilte ja erineva kujuga kirju. Üliõpilased tegid oma tööd hoolsasti ning viieaastasena oskas Sophia juba kõiki tähti veerida. Kui ta oli saanud kümneaastaseks, oskas ta lugeda ladina keeles, kui ta sai viieteistkümneaastaseks, oskas ta lugeda kreeka keeles, kui ta sai kahekümneaastaseks, oskas ta lugeda heebrea keeles. Ta luges läbi raamatud ihu, mõistuse ja hinge kohta – millest ta kohe aru ei saanud, seda seletasid üliõpilased, millest üliõpilased aru ei saanud, seda küsisid nad professorite käest. Oli hulk lauseid, millest ka professorid korralikult aru ei saanud, need kirjutas

Sophia paberitükkidele ning neid kogunes väga palju. Seal oli igasuguseid küsimusi nagu: „Kas number kuus on pigem looja või loodu?“ või „Mitu inglit mahub nõelaotsale tantsima?“ või „Kas tõde on tugevam kui vein, naine või elevant?“ Samas oli seal ka palju vastuseid, millele ei olnud küsimust, ja väiteid, millele ei olnud vastuväiteid nagu „Tõde armastab varjatust“ või „Maailm on ravim“ või „Välgunool juhib kõike“. Lõpuks köitis ta need küsimused raamatusse, jagas seitsme liikuva tähega, võttis tähtede arvust maha sõnade arvu, poolitas kõigi sõnade summa, lahutas sikud lammastest ja liitis vasaku ja parema. Ta sai lõpuks ühe sõna, millesse olid kätketud kõik vastamata küsimused ja kõik küsimuseta vastused ja kõik osunduseta väited.

Oma kahekümne esimesel sünnipäeval läks ta üles pööningule ja jäi seisma isa, ema ja koera ette.

„Abracadabra,“ ütles ta.

Puulehed krigisesid tasakesi, ta ei saanud ikka millestki aru. Ta otsustas õppida selgeks arabia keele, selle peale kulus tal aasta, ja pärast seda sai üht-teist siiski selgemaks. Ta tõmbas maha küsimused, millele ta oli vastused saanud, arvutas kõik uuesti kokku ja sai uue sõna. Oma sünnipäeva ajal läks ta üles pööningule ja ütles: „Abracadabr“.

Puulehed krigisesid ja okstele tekkisid õiepungad. Need olid kollased ja teravad nagu tähed taevas, selles oli sodiaagimuster ja paremate aegade ennustus. Sophia naeratas ning joonistas mustri üles ja nad uurisid koos seitsme üliõpilasega seda tervelt aasta otsa. Igal öösel vaatasid nad taevast, panid kirja planeetide sümpaatiad ja antipaatiad ja võrdlesid joonistatud kaardiga. Nad jõudsid järeldusele, et sama toit samal ajal maitseb kahele inimesele erinevalt ja et kaks inimest võivad sama asja kohta teha väga erineva otsuse. Seda kinnitas asjaolu, et pikast pikksilmaga tähtede vaatlemisest väsis Sophia parem silm sedavõrd, et kui ta vaatles kollaseid asju parema silmaga, siis ei näinud ta neid nii nagu enne, ega ka mitte sellistena, nagu need paistsid vasakule silmale. Ja mis kõige imelikum: see ei juhtunud mitte kõigi värvidega, millele ta tähelepanu pööras, vaid ainult kollasega. Selline kogemus pani uskuma, et teatud inimesed on võib-olla sündinud sarnases olukorras ja elavad kogu elu, nähes mõlema silmaga, mis Sophia silmades oli esindatud vaid ühes. Sellest sai Sophia vastused mõningatele küsimustele ja ta tegi uued arvutused.

Oma sünnipäeval läks ta üles pööningule, vaatas, kuidas pungad rohekollaselt pakatasid, kuidas lehed kuldselt sätendasid ning ütles: „Abracadab.“

Pungadest tärkasid õied, nende lõhn oli magus nagu mesi, Sophia naeratas väsinult ja läks trepist alla. Ta magas mitu päeva ja otsustas siis majapidamise korda sättida. Amm õpetas teda koristama tube ja tegema süüa, üleval pööningul lõhnasid puu õied üha tugevamalt, see oli nagu kevad ja suvi. Nad küpsetasid saia ja tegid leiba ning vaaritasid igasuguseid suppe, üliõpilased otsisid vanadest raamatutest retsepte ning Sophia katsetas neid kõiki. Mõned retseptid olid hirmutavad, mõned naljakad ja mõned väga maitavad. Ühel päeval ütles amm Sophiale, et enam ei ole tal midagi õpetada ning tema arvates oleks Sophial aeg nüüd mehele minna. Üliõpilased olid alguses väga selle mõtte vastu, aga leppisid ja seadsid tingimuseks, et mees peab olema Sophia vääriline. Mida see täpselt pidi tähendama, see ei olnud neile endalegi päris selge.

Sophia mõtles mehelemineku peale, perekonna peale, lastesaamise peale, tubade koristamise ja söögitegemise peale, kleitide peale ja kingade peale, juuste peale ja käte peale ning ta sai mõnest asjast aru. Ta istus pööningul, vaatas oma isa ja ema ja koera ja arvutas kõik uuesti üle.

"Abracada," ütles ta oma sünnipäeval.

Õielehed pudenesid ja Sophia ütles teenijale, et see kataks laua ning kutsuks kõik kosilaseks soovijad nende juurde külla. Ta kuulutas välja, et kes iganes suudab teda väitluses võita, see saab õiguse temaga abielluda. Kosilasi tuli kokku lähedalt ja kaugelt ning määrati kindlaks, et esimesed disputatsioonid peetakse filosoofiast ja Sophia välja pakutud teemadel. Sophia disputeeris kosilastega mitu kuud ning võitis

need kõik ja pooled kosilastest läksid koju tagasi. Sophia sai aru, et väitlus on kõige parem filosoofiaharjutus, ta sai vastused paljudele küsimustele. Ta tegi kiiresti arvutused, ootas ära oma sünnipäeva, läks üles pööningule ja ütles: „Abracad.“

Puu kollaste ja teravate tupplehtede vahelt hakkasid paistma sajad viljahakatised, kõik oksad olid neid tihedalt täis. Järgnevate nädalate jooksul langes enamik neist maha, need krõbisesid ja klirisesid jalge all. Vaid üks viljahakatis jäi alles. Sophia läks uksest välja ja seal ootasid teda uued kosilased, kes tahtsid temaga väga väidelda. Mõned olid noored mehed, mõned lesestunud keskealised ning paar kosilast olid muldvanad, hallipäised ja tudisevad. Sophia kuulutas neile, et kavatseb väidelda kreeka keeles ning küsimused võtta meditsiini vallast. Noormehed kahvatasid, kuid hallpead noogutasid rõõmsalt. Hallpeadega dispuuteerimine võttiski kõige kauem aega – kõigi disputatsioonide peale kulus peaaegu aasta. Pärast väitluste lõppu oli Sophia sünnipäev käes, ta tõmbas maha kaksteist vastatud küsimust, arvutas kõik uuesti kokku ning läks üles pööningule.

„Abraca,“ ütles ta.

Õun paisus natuke, lehed klirisesid, tuul puhus katusekivide vahel. Sophia juurde tulid Tartu ülikooli professorid ning pakkusid välja, et võiks korraldada suurejoonelised disputatsioonid õigusteaduse kohta, Rooma ja Saali õiguse kohta, loomuõiguse ja loomade õiguse kohta. Nad kutsusid kokku õpetlasi Rootsist ja Taanist, Saksamaalt ja Soomest, aga Sophiaga abiellumisest nad juttu ei teinud. Mõned kartsid, et see võib parimad väitlejad hoopis eemale peletada, sest paljud neist on juba naisemehed.

Ka väitlused õigusteaduse kohta võitis Sophia, aga mitte enam kergesti, ja tagatipuks sai ta vastuse vaid ühele küsimusele. Ta oli lõpus sellest vaidlemisest ja juuksekarva lõhkiajamisest nii tüdinunud, et töötas mitte kunagi enam juriidilistel teemadel disputatsioone pidada.

Kuna tema sünnipäev oli jälle kätte jõudnud, arvutas ta kõik üle, läks pööningule ja ütles: „Abrac.“

Tartu ülikooli professorid olid sellega väga rahul, et õigusteaduse konverents oli nii hästi läinud ning pakkusid välja, et võiks iga paari aasta tagant midagi sellist korraldada. Sophia ütles, et ta on juba filosoofia, meditsiini ja juura üle väidelnud ning praeguseks on jäänud veel vaid teoloogia. Korraldatigi suur konverents ning sellele esitati kümme küsimust. Kohale lubasid tulla katoliiklased, luterlased, kalvinistid, anglikaanid, vene õigeusklikud, juudid, saamid ja muhameedlased. Taheti kutsuda ka konfutsiaane, budiste ja inimsööjaid, aga nendele ei jõudnud kirjad kohale, ning kuigi mõned professorid mõtlesid kutsuda ka ateiste, ei leitud neid kahjuks ühtegi. Konverentsi korraldamise peale kulus terve aasta ning selle käigus õppis Sophia nii mõndagi.

Oma sünnipäeval läks Sophia üles pööningule ja ütles: „Abra.“

Kollane õun puul oli suureks kasvanud, see hiilgas, nagu oleks see kullast tehtud. Sophia ei teadnud täpselt, mis siis peaks juhtuma, kui see õun küpseks saab.

Juba talvel hakkasid saabuma esimesed konverentsikülalised Venemaalt, Rootsist ja Soomest, kevadel tulid lotjadega külalised Saksamaalt ja Prantsusmaalt, veidi hiljem jõudsid itaallased ja inglased, kuni Tartus ei olnud enam ühtegi vaba elamispiinda ning kiiruga hakati ehitama ajutisi varjualuseid, muhameedlastele aga püstitati Emajõe kallastele telgid. Õpetlased istusid ööl ja päeval tubades ja lugesid, valmistasid kõnesid ette, sakslaste teenrid küpsetasid sigu ja muhameedlaste teenrid küpsetasid lageda taeva all lambašašlõkki, nii et terve linn oli tossu täis.

Külaliste saabumisele ja majutamisele kulus terve aasta, selle käigus korraldati vastuvõtte ning sümposioone joodi veini ning õlut, suitsetati tubakat ja kanepit ning Sophia sai mõnele küsimusele vastused. Aasta lõpus läks Sophia üles pööningule ja ütles: „Abr.“

Õun kõikus varre otsas ning Sophia kartis, et see kukub kohe maha. Ta pani igaks juhuks õuna alla padja.

Hakkasid konverentsikõned ning kuna oli oht, et sõnad ja hääldus ajavad vestlejaid segadusse, siis otsustati kõik vaidlused pidada kirjalikult. Kõige esimesena näitasid oma raamatuid ladinlased, siis kreeklased ja venelased, siis muhameedlased ja juudid ning kõige lõpuks näitasid oma maagilisi trumme saamid. Selle alusel mõistsid õpetlased, mis on iga religiooni peamine sisu, ja igaüks tegi kiiresti märkmeid. Sissejuhataivate kõnede peale kulus niiviisi peaaegu aasta. Aasta lõpus tegi Sophia jälle oma arvutused, läks üles pööningule ja ütles: „Ab.“

Õun krigises varre otsas, kõikus ja kukkus alla. Sophia püüdis selle enne kinni, kui see maha jõudis potsatada, pühkis varrukaga puhtaks ning pistis kleiditaskusse. Ta näitas seda üliõpilastele, kes arvasid, et see, kellele ta õuna annab, sellest saab tema abikaasa. Sophia otsustas kõik konverentsi külalised läbi käia ning kindlaks teha, kas seal on kedagi, kellele ta võiks õuna anda.

Parasjagu tegelesid külalised piiritlemisega, mille tõttu tekivad erimeelsused, ning nad olid aru saanud, et lisaks hääldusele ajavad inimesi segadusse ka sõnad ning seetõttu otsustati pidada edaspidised väitlused vaid nimede abil. Igaüks tõi esiteks välja nime, mis kõige paremini nende religiooni esindab. Kristlased kirjutasid erinevates keeltes Kristus, muhameedlased maalisisid kalligraafiliselt Muhamedi nime, juudid tetragrammatoni, saamid joonistasid lendava luige kuju. Lisaks peamistele panid nad järjekorras kirja kõik teised nimed kõigist religioonidest, liitsid ja lahutasid, korrutasid ja jagasid ning lõpuks said ühe nime, mis käis kõigi kohta. Sophia võttis selle nime, tegi oma küsimustega uued arvutused ja sai vastuse.

Ta läks üles pööningule ja ütles: „A.“

Tuul hakkas kõvemini puhuma, mustad pilved keerlesid torni ümber, katusekivid kolisesid ning raksatas välk. See oli helendav, justkui teemantidest tehtud üheksaharuline nool, mis tabas torni, puud, Sophiat, Magdat, Danust ja koera. Katusekivid lendasid laiali nagu lilleõis, torni müürid lagunesid ning kuldse puu oksad sirutasid üle lumega kaetud linna. Õpetlased tulid oma tubadest välja ja vaatasid maja katusest välja kasvavat kollast puud, teenrid lõpetasid lihakupsetamise ja sirutasid selga, linlased arutasid, et see on ju Danuse maja, mis niiviisi välguga pihta sai.

Puu helendas nagu päike, selle harude vahel väreles kinnipüütud teemantvälk, lumi peegeldas selle sädelust kõigi majade akendesse. Magda juuksed, Danuse habe ja koera karvad seisid elektrist püsti nagu siili okkad.

Sophia seisis torni keskel, tal oli õun käes. Õpetlased kogunesid kõik maja ümber, välk helendas ja valgustas nende nägusid, nende selja taga olid pikad varjud ja nad said kõik oma küsimustele vastused.

„A,“ ütlesid nad.

„A,“ ütles Magda.

„A,“ ütles Danus.

„Auh,“ ütles koer.